

gled ga

■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran ■
■ Letnik XIII ■ Številka 1 ■ Marec 2015 ■
■ Brezplačni izvod ■ ISSN 1854-0449 ■

*Premiera
v Gledališču Koper*

Kontra demokraciji

Esteve Soler

**Če dejavno ne sklenemo,
da bomo postali državljani,
se samo spremenimo
v potrošnike**

Esteve Soler

Kontra demokraciji

(Contra la democràcia)

Prevajalka iz kastiljščine
Režiserka
Scenografinja, kostumografinja
in avtorica glasbene opreme
Oblikovalec videa
Oblikovalec svetlobe
Lektorica
Prevajalec v arabščino
Oblikovalka maske
Asistentka režiserke
Asistentka kostumografinje

Marjeta Drobnič
Nenni Delmestre

Lina Vengoechea
Mario Leko
Jaka Varmuž
Barbara Rogelj
Mohsen Alhady
Tina Humar
Zala Sajko
Mateja Čibej

Igralci:

1. prizor	Žena Mož Pajek	Lara Jankovič Igor Štamulak Tjaša Hrovat
2. prizor	X Y Z	Igor Štamulak Boris Ostan Lara Jankovič
3. prizor	Moški Soseđa Sosed	Rok Matek Tjaša Hrovat Igor Štamulak
4. prizor	Moški 1 Moški 2	Rok Matek Igor Štamulak
5. prizor	Fant Mati Oče	Rok Matek Boris Ostan Igor Štamulak
6. prizor	Farah Josep	Tjaša Hrovat Rok Matek
7. prizor	Natakarica Dick Leopold	Tjaša Hrovat Igor Štamulak Rok Matek
	Miss D Arabka (glas na posnetku)	Vanja Korenč Barbara Skubic

Inspicient in rekviziter **Jure Zrinski**. Tonski tehnik **Alen Kump**, lučni tehnik **Jaka Varmuž**, videotehnik **Roman Šantek**.
Vodja tehnike **Milan Percan**. Odrski mojster **Franc Kramperšek**, odrska delavca **Roman Šantek** in **Jure Zrinski**. Sceno je izdelal **Franc Kramperšek**, kostume pa **Mateja Čibej** in **Ljubica Pregelj**. Garderobierka **Ljubica Pregelj**.
Radiu Koper in tonskemu tehniku Tomažu Cindriču se zahvaljujemo za pomoč pri snemanju tonskega zapisa.

Premiera
7. marca ob 20. uri v Gledališču Koper.

Predstava nima odmora.

Pogovor z dramatikom Estevom Solerjem
pred premiero igre Kontra demokraciji

Gospod Soler, bodite, prosim, iskreni – vam godi, da v tem trenutku veljate za enega najboljših sodobnih španskih dramatikov in med njimi zagotovo enega največkrat uprizarjanih?

Zelo hvaležen sem za odziv, ki ga je povsod dobila trilogija *Kontra*. Mislim, da sem stremel k temu, da bi bila njena vsebina zares sodobna, in ta mednarodni odziv je bil odgovor, naklonjen mojim namenom.

Igra *Kontra demokraciji* je danes uradno zadnji del kontratrilogije. Ste njen prvi del, *Kontra napredku*, pisali z zavedanjem, da mu bosta sledila še dva, ali ste se za trilogijo odločili pozneje?

Tega nisem vedel, bil je zelo nagonski proces. S *Kontra napredku* sem našel svojo obliko izraza, v kateri sem se počutil zelo udobno. In teme, ki so sledile, so se še posebno ujemale z ustrezno globalno idejo. Vse tri igre govorijo o postopnem razčlovečenju naše družbe. Prav to daje celoti tisto pravo enovitost.

Vsak del trilogije je sestavljen iz sedmih prizorov, ki jih v podnaslovu označite bodisi za groteskne dramo-lete (*Kontra ljubezni*, *Kontra napredku*), bodisi kratke igre Grand Guignol (*Kontra demokraciji*). Zakaj odločitev, da o sodobni družbi spregovorite skozi te žanre?

V gledalcu sem zmeraj želel izzvati neko kritično distanco, posebno pri teh treh igrah. In oživitev žanrov, ki so v našem gledališču manj pogosti, nedvomno veliko prispeva k tej zamisli. Po drugi strani pa do njih čutim nedvomno estetsko naklonjenost. Všeč so mi.

Je zgolj naključje, da ste *Kontra demokraciji* dokončali v pisateljski rezidenci na otoku Paros v Grčiji, zibelki eni prvih demokracij v zgodovini?

Bilo je razodevajoče naključje. A tudi zeleno. Ko sem izvedel za možnost, da bi bilo lahko prizorišče Parosa moj navdih za dokončanje besedila, sem naredil vse, da bi se to uresničilo. Presenetljiva in edinstvena svetloba Parosa že dolga stoletja daje navdih ustvarjalcem in filozofom. Imel sem srečo, da sem se lahko prepustil njenemu vplivu.

Rekli ste, da vse tri igre govorijo o istem – razčlovečenju sodobne družbe. Se ne zdi takšna oznaka nekoliko preveč programska?

To je iskrena oznaka. Tako res mislim. In tudi realistična. Treba je le pomoliti glavo skozi okno, pa ugotoviš, da je človečnost izgubila tehtnost in daje prednost tistemu, kar je donosno. Poleg tega mislim, da umetniki na splošno tega, presenetljivo, ne obravnavajo radi. Ponujajo dela, ki se izmikajo angažiranosti, ki so raje šifrirana kot učinkovita. Če moram biti v tem kontekstu programski, potem s tem nimam nobenih težav.

Omenila sva, da se *Kontra demokraciji* poigrava z žanrom Grand Guignola ...

Grand Guignol je presenetljiv žanr, zelo voljan in prepričljiv, tako z estetskega kot moralnega gledišča. Zdelo se mi je, da se stvarnost današnje demokracije še posebej tesno prilega tej fikciji na meji fantastičnega, kjer je zločinskost neizogibna in kjer so ljudje postali zgolj kosi mesa.

Se motim, če rečem, da je dramska forma za vaše pisanje pomembnejša kot za večino sodobnih dramatikov?

Dramatikov je več vrst in vsak si postavi svoja pravila. Vsekakor pa je res, da je pri meni for-

Če dejavno ne sklenemo, da bomo postali državljani, v potrošnike. se samo spremenimo

ma pomembna. Toda forma je le del celote in mora jo spremljati vsebina. Kadar forma ni vsebina in obratno, potem je delo v težavah.

Zahteva vaše dramsko pisanje, »politično pismenega bralca«, torej bralca, ki spremlja in se odziva na dogajanja, spremembe v družbi?

Rad verjamem, da ni nujno, da je občinstvo pripravljeno, preden vidi predstavo, toda ugajalo bi mi, da bi si po ogledu predstave želelo, da bi se pripravilo. Če dejavno ne sklenemo, da bomo postali državljani, se samo spremenimo v potrošnike.

Pa vendar: bo gledalec v prizoru s številkami prepoznal pomen števil 6 in 7, kjer prva simbolizira oblast, politični sistem, manipulacijo, druga pa – zaradi česar tudi umanjka – osvobojenega človeka?

Zmeraj je lepo, če obstaja več ravni interpretacije gledaliških del in če občinstvo lahko bogati njihove pomene. Mislim, da te podrobnosti ni treba poznati, da bi uživali v prizoru, niti toliko ne, da bi si ustvarili zadovoljivo interpretacijo, seveda pa ga lahko vsi obogatijo z analiziranjem podrobnosti.

Ostaniva za trenutek še pri tem prizoru. Pri eni od britanskih uprizoritev ta prizor (objavljen na youtube) med gledalci izzove salve smeha, čeprav je izginotje sosedu pravzaprav zastrašujoče. Se odzivi gledalcev od države do države močno razlikujejo?

Ne. Vsaka država ali skupnost ima svoje površinske značilnosti, toda zmeraj ugotavljam, da so osnovni odzivi povsod enaki. Vsi smo enako

Kje potemtakem tiči vzrok, da so vse tri igre svoj odrski krst doživele zunaj Katalonije?

Od premiere na berlinskem festivalu Theatertreffen so igre začele svojo neodvisno pot, ki jih je v nekaterih primerih pripeljala do tega, da so bile najprej uprizorjene v državah, daleč od Katalonije. Sam v tem ne vidim nobene težave, nasprotno, mislim, da se jim tako priznava njihova nameravana univerzalnost.

V *Kontra demokraciji* mi je najljubši 5. prizor, v katerem se starša odločita, da bosta ubila sina. Obešenjaško humoren in hkrati grozljiv prizor se je izkazal tudi kot odlično gradivo za kratki film *Interior. Família*. Nameravate z ekranizacijami prizorov iz kontratrilogije nadaljevati?

Hvala. Da, to je prizor, s katerim sem zelo zadovoljen, napisal sem ga pri samo sedemnajstih letih ... Prav zdaj se ukvarjamo s postprodukcijo kratkega filma, zasnovanega na prizoru iz igre *Kontra ljubezni*. To je prizor, v katerem se astronauta pogovarjata o smislu življenja na robu vesolja.

Od nastanka prvega dela trilogije je minilo šest let. Bi danes, ko je gospodarska in politična kriza postala globalna, kar koli v katerem koli delu trilogije napisali drugače?

Ne. Iskreno povedano, ne bi spreminjal ničesar.

Kakšna so vaša pričakovanja pred premiero v Kopru?

Uprizoritev *Kontra napredku* v Splitu je bila ena mojih najljubših. Nenni in njena ekipa imajo pri tem največ zaslug. Samemu sebi se zdim pravi srečnejš, ker je zdaj sklenila postaviti na oder *Kontra demokraciji* v Kopru. ■ **Spraševal Miha L. Trefalt, prevedla Marjeta Drobnič**

Esteve Soler

Katalonski dramatik, režiser, scenarist in filmski kritik Esteve Soler Miralles, se je rodil leta 1976 v kraju L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona) v Španiji. Končal je študij gledališke režije in dramaturgije na univerzi v Barceloni (Institut del Teatre), znanje je pozneje pridobil še v delavnicah dramskega pisanja pod okriljem barcelonskega gledališča Sala Beckett.

Kratke zgodbe in prizore je začel pisati pri sedemnajstih, prvo dramsko besedilo deset-

Kontratrilogija je bila leta 2013 izhodišče za projekt *Kontra mestu* (*Contra la ciutat*), ki sta ga v španskem mestecu Tàrraga pripravila Esteve Soler ter arhitekt in avtor inštalacij Jordi Queralt. Osrednji del projekta so bili inštalacije in plakati, razpostavljeni po mestnem središču, ki so občinstvo (to je inštalacijam sledilo s posebej natisnjenimi zemljevidi mesta) nagovarjali z replikami iz trilogije in ga opozarjali na razčlovečenje sodobne družbe.

letje pozneje. Med besedili za gledališče velja omeniti njegovo prvo objavljeno dramsko besedilo *Runes* (2004), lahko in zabavno komedijo o bitki med spoloma *Jo sóc un altre!*, ki je bila krstno uprizorjena v Katalonskem narodnem gledališču v Barceloni (2006), dramatisacijo besedil Thomasa Bernharda *Davant de l'home*,

(krstno uprizorjeno v gledališču Teatre Lliure, Barcelona, 2005) in igro *Memòria*, ki je odrski krst doživela v Londonu (2010).

Leta 2007 je napisal prvi del trilogije – danes znane pod imenom kontratrilogija – *Kontra napredku* (*Contra el progrés*); besedilo s podnaslovom *Sedem burlesknih prizorov* je bilo med 646 prijavljenimi deli skupaj še s štirimi drugimi izbrano za bralno uprizoritev na berlinskem gledališkem festivalu Theatertreffen (maj 2008); prvo odrsko uprizoritev je doživelo 5. maja 2009 v gledališču Beckett v Barceloni. Besedilo je bilo predstavljeno tudi v New Yorku na 7. Prelude Festivalu 2010. Leta 2012 pa je Soler zanj prejel nagrado Godot za najboljšo gledališko besedilo, ki jo podeljuje univerza v Caenu v Normandiji.

Drugi del trilogije, *Kontra ljubezni* (*Contra l'amor*), prav tako s podnaslovom *Sedem burlesknih prizorov*, je Soler napisal leta 2009 in v njem iskal odgovor na vprašanje, zakaj je ljubezen neverjetna, a vendar vedno znova »deluje«. Krstno so besedilo uprizorili leta 2011 v Caracasu (Venezuela).

Zadnji del, *Kontra demokraciji* (*Contra la democràcia*), je Soler dokončal konec avgusta

2010 v Lefkasu, v pisateljski rezidenci na otoku Paros (Grčija). Krstno je bilo besedilo uprizorjeno 29. junija 2011 v soprodukciji festivala Grec Barcelona in gledališča Beckett. Soler se je z njim predstavil tudi na mednarodnem literarnem festivalu v Berlinu (11. ILB, 2011) in zanj prejel nagrado kritikov katalonskega časopisa Serra d'Or za najboljšo dramsko besedilo leta. Celotno trilogijo so maja lani prvič predstavili tudi v ZDA, na gledališkem festivalu Between the Seas v New Yorku.

Esteve Soler velja danes za najuspešnejšega katalonskega dramatika: njegova dela so bila prevedena v 17 jezikov in so do danes doživela več kot 70 postavitev v Evropi, Južni Ameriki in ZDA.

Kot novinar, filmski in gledališki kritik Soler od leta 1994 piše za katalonska časnika *Regió 7* in *Diari de Girona*, od leta 2007 pa poučuje dramsko pisanje in scenaristiko v gledališču Sala Beckett, v ustanovi Institut del Teatre v Barceloni ter na univerzi v Lleidi. Bil je član uredniškega odbora gledališke revije *Pausa*, ki jo izdaja Sala Beckett, v katalonščino je prevedel dramski besedili Sarah Kane *Razmadežna* in *4.48 Psihoza*. ■ M.L.T.

Po petem prizoru iz besedila *Kontra demokraciji* (prizor, v katerem starša ubijeta sina) je Soler napisal scenarij za kratek film *Interior. Família*, ki ga je skupaj z Gerardom Quinto in Davidom Torrasom posnel februarja 2014. Devetminutni film, v katerem je zaigral znani španski igralec Francesc Orella, so lani predvajali na filmskih festivalih v Cannesu (Francija) in Sitgesu (Španija), letos pa na mednarodnem festivalu kratkega filma v Clermont-Ferrandu (Francija) in na festivalu v Portu (Portugalska).

Soler in sodobna katalonska drama

Sodobna katalonska dramatika je razpeta med tradicijo in sodobnostjo, med besedilom in njegovo odrsko realizacijo. Eksperimentalni oder l'Obrador v Barceloni, preizkusni in izobraževalni center za mlade dramatike, igralce in režiserje, ki deluje pod okriljem gledališča Sala Beckett, danes velja za »kovačnico« gledaliških ustvarjalcev, ki se trudijo, da njihova besedila zaživijo tudi na odru. Vendar to ni vedno preprosto. Katalonska ekonomska in politična infrastruktura umetniškemu eksperimentu (in z njim tudi tveganju) namenja vse manj prostora. Število raziskovalnih in alternativnih prizorišč se zmanjšuje, kakovostna gledališka besedila zato vse pogostejše ostajajo le na papirju. Četudi doživijo svoj odrski krst, ta neredko odstopa od želene uprizoritve.

da bodo svojo nadarjenost za pisanje lahko razvijali naprej.

Med avtorji, ki z uspehom uprizarjajo svoja besedila, je tudi Katalonec Esteve Soler Miralles, ki se je na piedestal trenutno najpogostejše uprizarjanega sodobnega katalonskega dramatika povzpел s t. i. kontratrilogijo – *Kontra napredku*, *Kontra ljubezni* in *Kontra demokraciji* (2008–2010) – v kateri tematizira razčlovečenost sodobne družbe in nagovarja zavest sodobnega gledalca, naj znova javno preveri pomene že davno izrabljenih besed, ali prisluhne tistim, katerih pomeni so se odtujili svojim izvirnim leksikalnim ali zgodovinskim definicijam. Vsak posamezni del trilogije sestavlja po sedem nepovezanih prizorov, v katerih združuje komično s tragičnim in oživlja pozabljene gledališke

bi bili mi svobodnejši?« Ker neznanje ne vodi v svobodo, temveč v (nevarno) nevednost, avtor v precep postavlja svet brez kritične presoje in posameznikovo nezmožnost za samostojno razmišljanje. Naslednji prizor je morda najbolj transparenten, vendar obenem tudi najbolj brezizhoden; uslužbenec v parku potolče sodelavca z velikim kamnom, pod katerim ta ostane negiben, a prvi je ob tem še vedno prepričan, da sta njuna položaja enakovredna, tako kot so v kapitalizmu ekonomsko močni in vplivni posamezniki prepričani, da so vsem dane enake možnosti in enaka svoboda. V petem prizoru starša ubijeta sina prav na njegov osemnajsti rojstni dan. Vzrok za takšno dejanje ne leži v tem, da je sin nezaželen otrok (in sta se ga neuspešno poskušala znebiti že ob rojstvu), ampak v tem, da za njuno propadlo podjetje ni več »donosen«. Če s tem prizorom Soler opozarja na čezmerno odpuščanje delavcev in tudi zavestno odločitev

Foto: Jaka Varmuž

Foto: Jaka Varmuž

Foto: Jaka Varmuž

Foto: Jaka Varmuž

V uvodu k zbirki *Sodobna drama v Španiji* (Festival BS in Študentska založba Litera, 2014) Eduardo Pérez-Rasilla med razlogi za raznolikost in bogato sodobno špansko dramsko ustvarjanje navaja »mirno sožitje generacij in estetskih drž ter izvajanje študija, prenos znanj in voljo do izmenjave odkritij, iskanj, dvomov in težav.« Svet sodobnega katalonskega gledališča je sicer majhen, toda v zadnjem desetletju neverjetno živ, in kljub tematski raznolikosti dramskih besedil, po številnosti in kakovosti besedil primerljiv z »gibanjem«, ki je v devetdesetih letih preplavilo britansko in irsko gledališko sceno ter takrat rodilo tudi pojem nove britanske dramatike. Dejstvo je, da v Kataloniji naletimo na veliko število dramskih piscev (za vse bi bil spisec predolg, zato omenjam le najvidnejše – Victoria Spunzberg, Esteve Soler, Marta Buchaca, Carles Mallol, Carles Batlle, Jordi Galceran, Sergi Belbel, Mercè Sarrias, Àngels Aymar, Anaïs Shaff, Gemma Rodríguez, Marc Rosich idr.) ter precej manj režiserjev in prizorišč, zato mnogo besedil po krivici ostane neuprizorjenih. Tistim mladim, ki uspejo prodreti na oder, pa priznanje občinstva in strokovne kritike še ne zagotavlja uprizoritve njihovega katerega koli drugega besedila in hkrati s tem zagotovila,

žanre burleske, gledališča groze Grand Guignol in nadrealizma; posamezni prizor si največkrat delita dva ali si ga delijo trije liki, označeni le po svoji biološki ali socialni funkciji, ki pred nas in pred avtorja stopajo brez predzgodbe.

Za prikaz anomalij sodobne družbe, izkrivljenih moralnih predstav in davno pokopanih vrednot Soler dogajanje v *Kontra demokraciji* uvede s prizorom, v katerem se mož in njegova visoko noseča žena, oba zamotana v pajkovi mreži, pritožujeta nad oblastjo in politiko; ko žena pred gledalci nenadoma rodi velikanskega pajka in ta požre moža, se v njej prav tako nenadoma vzdrami upanje po boljši prihodnosti, ki bo v nadaljevanju igre – tudi zaradi nenehnega samouničevalnega gona naslednjih generacij – vedno zatrto. Drugi prizor spominja na futuristično računalniško igrice razkazovanja moči vladajoče strankarske elite, v katerem Soler opozori na paradoks politikov, ki jim je bolj kot za voljo državljanov mar za lastne interese. Tretji prizor s svojo skrivnostnostjo in iskanjem odgovora na vprašanje, katero število sledi številu 6 in kaj se skriva v sedmem nadstropju, odpira široko polje interpretacij. Podrobno branje razkrije avtorjevo kritično ost v repliki: »Se spominjata, ko smo ukinili šole, da

parov, da se v času krize odpovedo potomstvu, v naslednjem prizoru, najbolj realističnem med vsemi, poudari vprašanje priseljavanja in trka različnih kultur. V zadnjem prizoru se ob točilnem pultu srečata Dick Cheney in belgijski kralj Leopold II., ki v sproščnem dialogu preštevata mrtve v koloniji v Kongu in Iraku; prepričana sta, da morajo biti »surovine v rokah tistih, ki znajo upravljati z njimi«, in verjameta, da je najpomembnejše, kar sta dobrega prinesla v življenje tamkajšnjih prebivalcev, prav demokracija.

V *Kontra demokraciji* se Soler torej loteva tem, kot so politika, kriza gospodarstva in bančništva, izkoriščanje naravnih virov, brezposelnost, revščina, socialna in kulturna nasprotja; opozarja, da danes svetu vladajo želja po oblasti, predsodki, ozkosrčnost, strah, lakomnost in napuh ter da moč predstavlja le kapital in ne tisti, ki jih je izvililo ljudstvo. So torej ti predsodki, ozkosrčnost, strah, lakomnost in napuh to, kar je uničilo demokracijo? Soler na to vprašanje ne odgovarja neposredno, ampak odgovor prepušča gledalcu. Ko ta najde odgovor, razbere tudi pravi naslov Solerjevega besedila, ki se skriva pod masko nenavadnih, izkrivljenih in irealnih prizorov bere – Za demokracijo. ■

Miha L. Trefalt

Prvič v Gledališču Koper

Marjeta Drobnič – prevajalka

Je samostojna prevajalka iz španščine v slovensščino in obratno. Prevedla je dela Javierja Mariása, Bernarda Atxage, Fernanda Savaterja, Jorgeja Luisa Borgesa, Carmen Martín Gaita, Kirmena Uribeja, Andréasa Neumana, Andreja Blatnika, Alojza Ihana, Draga Jančarja, Braneta Mozetiča, Janija Virka in Zorka Simčiča, prav tako odlomke iz del številnih drugih avtorjev za objavo v revijah, časopisih in drugih publikacijah. V knjižni obliki so izšli njeni prevodi dram Evalda Flisarja in Federica Garcíe Lorce, deli sodobnih španskih avtorjev Patxa Tellerie in Juana Mayorge sta bili poleg knjižne objave tudi bralno uprizorjeni v okviru Foruma Španija Festivala Borštnikovo srečanje v Mariboru. Na slovenskih odrih so bili v njenem prevodu uprizorjeni *King Kong Palace* Marca Antonia de la Parre (Drama SNG Maribor) in igri Jordija Garcelána *Grönholmova metoda* (Mestno gledališče Ptuj) in *Burundanga* (SSG Trst). Leta 2011 je prejela nagrado ESASI, ki jo bienalno podeljuje Veleposlaništvo Kraljevine Španije v Ljubljani, za slovenski prevod romana Javierja Mariása *Vročica in sulica* (prvi del iz sklopa treh romanov *Tvoj obraz jutri*). ■

Boris Ostan – dramski igralec

Član ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega je z nekaj prekinitvami od leta 1983. Na njegovem odru je igral že v času študija na AGRFT v Ljubljani in si s prvimi vlogami (*Potohodcu* D. Zajca, AGRFT; *Paž* v *Antigoni* D. Smoleta, MGL; *Rudi* v *Rožnatem trikotniku* M. Shermana, EG Glej) prislužil Borštnikovo diplomu ter nagrado občinstva na BS 1993.

Med vlogami, ki jih je v dobrih treh desetletjih odigral na odru MGL, je treba omeniti vsaj dve: bil je Hamlet v Shakespearovem *Hamletu* v Korunovi režiji (za vlogo je leta 1994 prejel Borštnikovo diplomu, dve nagradi na zagrebških Gavellovih večerih in nagrado sarajevskega festivala MESS) in Tartuff v Molièrovem *Tartuffu* prav tako v Korunovi režiji (za vlogo je leta 1998 dobil Borštnikovo in Dnevnikovo nagrado).

Igral je tudi v drugih slovenskih gledališčih, med drugim v SNG Drama Ljubljana, SMG, PG Kranj in Gledališču Glej; sodeloval pa je tudi v mednarodnih projektih, projektih tujih gledaliških in drugih umetniških institucij ter za vlogo Edgarja v Shakespearovem *Kralju Learu* (SNG Drama Ljubljana, CD in MGL, r. Dušan Jovanović) in Evica v Strniševih *Žabah* (Koreo-drama Ljubljana in Cankarjev dom, r. Damir Zlatar Frey) leta 1993 dobil Borštnikovo nagrado.

Boris Ostan je igral tudi v več celovečernih in kratkih filmih, sodeloval pri več kot stotih radijskih igrah in nekaj televizijskih nadaljevanjih. Ukvarja se z gledališko režijo in od leta 2008 kot izredni profesor na AGRFT predava dramsko igro. ■

Mario Leko – oblikovalec videa

V Splitu rojeni Mario Leko je po končani Šoli likovnih umetnosti študij nadaljeval na zagrebški fakulteti za tekstilno tehnologijo, smer modno oblikovanje. Z gledališkim odrom se je prvič srečal v mladinskem dramskem studiu Mestnega gledališča mladih v Splitu; bil je asistent uveljavljenim kostumografom, od leta 2006 ustvarja samostojno. Kot kostumograf je sodeloval pri uprizoritvah Mestnega lutkovnega gledališča Split, Mestnega gledališča mladih Split,

HNK Zagreb, HNK Ivana pl. Zajca Reka, HNK Split, Gledališča Marina Držića v Dubrovniku ter pri koprodukcijah uprizoritev UMAS Split in HNK Split.

Kot fotograf je razstavljal na skupinskih razstavah na Hrvaškem, v Franciji, v Izraelu in Bolgariji ter sodeloval na potujoči razstavi *Culture Matters: UNESCO lokaliteti v jugoistočni Evropi*, kjer je s svojimi fotografijami predstavil dediščino Splita, Trogirja in Šibenika. Od leta 2010 je član Združenja likovnih umetnikov uporabnih umetnosti – ULUPUH, lani pa je končal študij na oddelku za film in video na Umetniški akademiji v Splitu; svoj prvi video je podpisal prav pri uprizoritvi Solerjevega besedila *Kontra napredku* v režiji Nenni Delmestre v Splitu. Trenutno živi in ustvarja v Belgiji. ■

Mohsen Alhady – prevajalec

Prevaja arabsko poezijo, prozo in dramatiko za odrasle in otroke. Prevaja klasična ter sodobna literarna, islamska in humanistična dela. Sodeluje z radijem, s televizijo, z gledališči, muzeji in kinematografi. Skupaj z ženo nastopa na mednarodnih prevajalskih simpozijih in objavlja strokovne članke. Prevedla sta prvo klasično arabsko delo iz 8. stoletja *Knjigo modrosti Kalila in Dimna* ter zgodbe iz *Tisoč in ene noči*. K njunim prevodom sodijo pesniške zbirke kot *Moderna arabska poezija*, *Glas izgubljene raja* in *Domovina iz besede* ter prozna dela, kot so *Ognjene črke*, *Pravi čudež* in *Goli kruh*. Predstavljata staro in sodobno arabsko filozofijo ter humanistične študije od Averroesa do Al-Gazalija. Na Radiu Slovenija sta pripravila več kot 200 literarnih oddaj. V arabščini sta izdala *Moderno slovensko poezijo*, monodramo *Alma Ajka* in slovensko otroško slikanico. V celoti sta poslovenila tudi *Koran*. Mohsen Alhady je prevedel v arabski jezik še Prešernove pesmi, med njimi tudi slovensko himno. ■

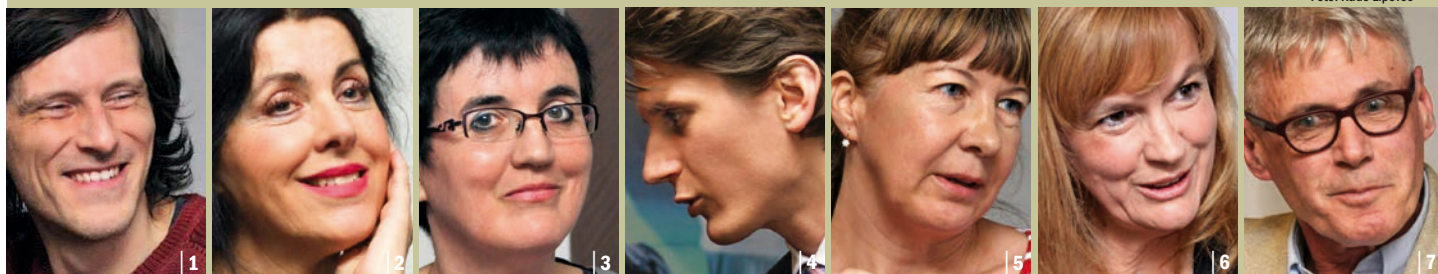

Pogovori o branju 2014

Na pobudo slovenistke in nekdane profesorice na gimnaziji v Kopru, Jasne Čebren, smo oktobra leta 2012 v foajeju Gledališča Koper pripravili prvega iz niza pogovorov z literarnimi ustvarjalci – pisatelji, pesniki in prevajalci, ki se našega območnega mesta dotikajo, ga literarno upodabljajo ali pa si ta prostor z nami delijo – in ga poimenovali *Pogovori o branju*. Do danes smo na *Pogovorih*, ki jih v sodelovanju z gledališčem pripravljata še Slavistično društvo in Kulturni krog iz Kopra, gostili sedemnajst ustvarjalcev, samo lani sedem. Te tokrat predstavljamo v sliki, hkrati pa napovedujemo gostjo marčevskih pogovorov, pesnico in prevajalko Miljano Cunta. ■

Gost prvih Pogovorov lani je bil multimedijski ustvarjalec in prevajalec Urban Belina (1). Februarja se je znova predstavila pesnica in prevajalka, v Prekmurju živeča Izolanka Klarisa Jovanović (2). Pesnica Vita Žerjal – Pavlin se je predstavila marca (3). Na prvih pomladanskih pogovorih je svojo prvo pesniško zbirko predstavil Koprčan Jure Vuha (4). Pesnica Patricija Peršolja je bila prva poletna gostja (5). Prvi jesenski Pogovori so minili v znamenju romanov tržaške pisateljice Vilme Purič (6). Pesnik, pisatelj in ornitolog Iztok Geister je bil zadnji gost v letu 2014 (7).

Foto: Rado Lipovec

M. L. T.

Podarili smo 100 vstopnic

Da bi z nami delili veselje in smeh tudi tisti, ki si nakupa gledaliških vstopnic ne morejo privoščiti, smo z decembrsko akcijo **Podarite vstopnico** vsakega obiskovalca našega gledališča pozvali k nakupu dodatne vstopnice (pri nakupu dveh so to prejeli brezplačno) za silvestrsko predstavo *Gledališka vaja*, s katero so lahko nekomu polepšali zadnji decembrski večer. Klicu se je odzvalo razveseljivo število naših obiskovalcev, ki so skupaj z Lions klubom Izola za socialno šibke v posebni skrinjici zbrali 100 vstopnic. Številni med njimi so bili v gledališču prvič, mi pa smo bili ponosni, da smo si veselje in smeh na silvestrovo delili vsi, obdarovanci in darovalci. ■

podarite vstopnico

Filumena Marturano v Splitu

S predstavo *Filumena Marturano* (Gledališče Koper in SNG Nova Gorica), s katero bi morali lani aprila skleniti festival Maruličevi dnevi v Splitu, a je ta zaradi bolezni v ansamblu odpadla, smo v HNK Split gostovali šele decembra. Splitsko občinstvo je predstavo odlično sprejelo, saj je De Filippova *Filumena Marturano* eno tistih besedil, ki so trdo zasidrana v gledališkem spominu Splita in Dalmacije; še vedno je namreč živ spomin na kulturno uprizoritev tega besedila v čakavščini z naslovom *Šjora File* iz leta 1975 (v priredbi in režiji V. Kljakovića), s katero je splitsko občinstvo živelo kar nekaj sezon in zato prav z njo primerja vsako novo ali gostujočo uprizoritev tega besedila. ■

Gostovanje Kamernega teatra 55 iz Sarajeva

V spomin obiskovalcev našega gledališča se je zagotovo vtisnilo gostovanje sarajevskega Kamernega teatra 55, s predstavo *Helverjeva noč* v režiji Dina Mustafića. Drama poljskega dramatika o noči, v kateri se odvrti vsa tragika življenja obeh protagonistov in časa, za katerega se Karla odloči, (Mirjana Karanović), da Helver (Ermin Bravo) v njem ne bi zmoget živeti, je na repertoarju tega sarajevskega gledališča že več kot desetletje in velja za uprizoritev, ki je v zgodovini bosanskega gledališča prejela največ nagrad. ■

Kontra napredku v HNK Split

Režiserka Nenni Delmestre se je s prvim delom Solerjeve kontratrilogije, *Kontra napredku*, soočila že lani v HNK Split. Njena postavitev »sedmih burlesknihih dram« je navdušila tako občinstvo kot kritike in avtorja, scenografinja Lina Vengoechea pa je za scenografijo uprizoritve prejela dve nagradi: stanovsko nagrado, nagrado hrvatskog glumišta za najboljšo gledališko scenografijo za leto 2014, ki jo podeljuje Hrvaško društvo dramskih umetnikov, in bienalno nagrado Rudolf Bunk HNK Split za scenografske dosežke v sezonah 2012/13 in 2013/14 oz. za scenografije predstav *Ta otrok* Joëla Pommerata, Shakespearovih tragedij *Romeo in Julija* in igre *Kontra napredku* (vse v režiji Nenni Delmestre). ■

Režiserka Nenni Delmestre in scenografinja Lina Vengoechea

Igralka Mirjana Karanović s piransko podjetnico Javorko Križman

Direktorica Gledališča Koper Katja Pegan v pogovoru z igralcem Erminom Bravom po predstavi.

Marko Marin 1930–2015

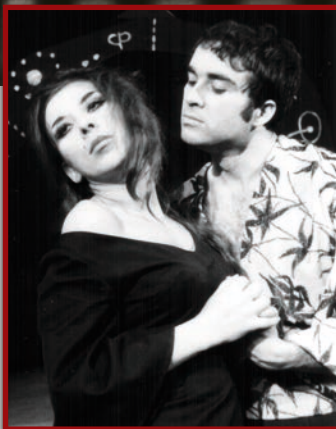
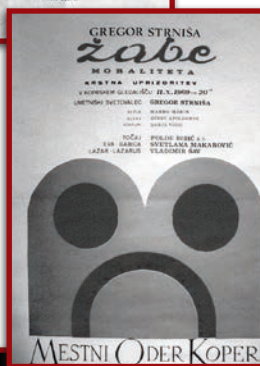
Sredi januarja nas je po daljši bolezni v 85. letu starosti zapustil dolgoletni profesor za gledališko zgodovino na ljubljanski Akademiji za radio, film in televizijo, predvsem pa gledališki zanesenjak, ki je sredi šestdesetih let tlakoval pot poklicnemu gledališču v Kopru, tudi Gledališču Koper, dr. Marko Marin.

V Koper ga je februarja 1964 povabila Občinska zveza kulturno-prosvetnih organizacij, da bi z domačo mladino pripravil otroško predstavo. Marko Marin, takrat diplomant umetnostne zgodovine in gledališke režije, se je povabilu odzval, ne da bi vedel, da bo s tem postal osrednja gledališka osebnost šest let trajajočega eksperimenta, katerega cilj je bil obnoviti profesionalno gledališče v Kopru. Čeprav je okoli sebe zbral trdno igralsko jedro, katerega večji del so sestavljali študenti ljubljanske akademije, za repertoar Mestnega odra Koper, ki se je spogledoval s poetičnim gledališčem, krajevne oblasti in krajani niso imeli posluha, zato se je poskus, pripeljati na Obalo novo umetniško okolje, klavarno izjalovil.

Dr. Marko Marin je nato kot profesor gledališke zgodovine na AGRFT svoje delo opravljal več kot štirideset let. Postal je eden vodilnih raziskovalcev gledališke zgodovine pri nas in bil dolgoletni delegat pri Mednarodni zvezi za gledališke raziskave. Kot znanstvenik je deloval na več znanstvenih področjih, predaval je tudi na univerzah na Dunaju, v Leipzigu in Barceloni. Ob njegovi 80-letnici, na katero smo se spomnili tudi s priložnostnim zapisom v Gledgi, je dramaturg Matjaž Briški zapisal: »Vsi, ki poznajo dr. Marka Marina, vedo, da ni konvencionalen univerzitetni profesor in raziskovalec, ki bi ga zanimala le katedrska učenost. Njegova zanimanja segajo na raznolika področja: od ohranjanja kulturne dediščine do raziskav umetnostne zgodovine, od gledališke režije do problematike slovenske in evropske gledališke zgodovine. Predvsem pa ga krasijo pedagoški eros in visoka humanistična načela, ki jih zna posredovati z izjemnim človeškim poslušom in zavzetostjo.«

Profesor Marin, tako so ga vsa leta klicali študentje akademije, se po ukinitvi koprskega Mestnega odra v Koper ni več vračal. Ob delu na akademiji je svoje umetnostno-zgodovinsko znanje, ustvarjalno energijo in organizacijske sposobnosti usmerjal v prizadevanja za ohranitev, obnovo in revitalizacijo gradu Mirna, danes občeudovanja vredno grajsko stavbo, znano tudi po imenu, ki mu ga je nadel sam: Speča lepotica.

Pravijo, da naključij v življenju ni. Nedaleč od Speče lepotice, na pokopališču sv. Helene pri Mirni, danes počiva tudi profesor Marin. ■

Na Mestnem odru Koper so sredi šestdesetih let kalili mnogi danes priznani in cenjeni dramski igralci: Majda Grbac, Boris Cavazza, Milena Zupančič, Vlado Šav, Dare Ulaga, Ljerka Belak, Marko Simčič, Jerica Mrzel in pesnica Svetlana Makarovič.

Gledga ■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran ■ Letnik XIII, številka 1 ■ Izdajajo Gledališče Koper in Obalne galerije Piran ■ Za izdajateljke Katja Pegan in Lili-jana Stepančič ■ Uredništvo Tatjana Sirk, Miha L. Trefalt (odgovorni urednik) ■ Lektorica Alenka Juvan ■ Obdelava slik Vek Koper, Marica Peterlin ■ Tisk Tiskarna Vek Koper ■ Naklada 1.500 izvodov ■ Koper, marec 2015 ■ Izid občasnika Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran so omogočili Ministrstvo za kulturo RS, MO Koper in Občina Piran ■ Na-slovnici: prizor z vaje za predstavo *Kontra demokraciji* Gledališča Koper (foto Jaka Varmuž)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA DI CAPODISTRIA

OBČINA PIRAN
COMUNE DI PIRANO

